

tushuoneita rakennettaisiin kaupungin eri osiin sekä että näissä, niin kauan kuin viemärijohdot liikaavat rantavettä, käytettäisiin vesijohtovettä.

rakentamista.

Terveydenhoitolautakunnan annettua lausunnon asiasta lähetettiin ¹⁾ se lausunnon saamista varten kaupungin yleisten töiden hallitukseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,700 markan määrärahan tarpeellisiksi havaittujen korjaustöiden teettämiseksi Äggelbyn kartanon rakennuksissa.

Määräraha Äggelbyn kartanon korjaustöitä varten.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto professori G. Grotenfeltin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä heidän varamieheksi arkkitehti M. Schjerfbeckin ja rakennusmestari G. F. Willandtin.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehet.

Kirjelmässä ⁴⁾ helmikuun 9 päivältä rahatoimikamari mainitsi osottautuneen, että kaupunginvaltuuston lokakuun 6 päivänä 1908 Vallilan huvila-alueen kortteleille n:oille 530—551 vahvistama ⁵⁾ rakennusjärjestys oli puutteellinen kahdessa suhteessa, se kun oli toiselta puolen sallinut sijoittaa rakennukset asianomaisille tonteille niin lähelle toisiaan, että siitä helposti saattoi syntyä melkoista tulenvaaraa, sekä toiselta puolen ei rajoittanut mahdollisuutta asuntotarkoituksiin käyttää enempää kuin puolet ullakon pinta-alasta, jommainen rajoitus tosin oli ollut tarkoitettu vahvistetussa rakennusjärjestyksessä, mutta ei ollut tullut siinä selvästi sanotuksi. Näiden epäkohtain johdosta oli kamari jättänyt kaupungin rakennuskonttorin toimeksi yksissä neuvoin palomestarin kanssa antaa kamarille lausunnon siitä, olisiko mainitun rakennusjärjestyksen määräyksiä muutettava, varsinkin mikäli koski rakennusten sijoittamista asianomaisille tonteille. Palomestari oli sittemmin huomauttanut että, niinkuin Vallilan alueella jo teetetyistä rakennuksista epäamättömästi kävi ilmi, tulisi alueelle pääasiallisimmin rakennettavaksi kaksikerroksisia puutaloja, ja kun nämä rakennukset rakennusjärjestyksen mukaan kävisi sijoittaminen tonteille joko siten, että eri tonteille teetettyjen asuinrakennusten välille jäi neljän metrin levyinen aukko, tai siten, että tontin rajalla olevat huoneukset rakennettaisiin yhteen kaksittain, joten syntyi kahdeksan metrin

Vallilan huvila-alueen korttelien n:o:jen 530—551 rakennusjärjestyksen 1 ja 6 §:n muuttaminen tosin kuuluviksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 20 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 12 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. tammik. 10 p. 6 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — ⁵⁾ Ks. 1908 vuod. kert. siv. 6 ja seur.

levyisiä aukkoja eli kujia, mikä jälkimäinen menettely tulenvaaran torjumisen kannalta oli paljon edullisempi, oli palomestari esittänyt, että mainittua aluetta varten laadittaisiin asemakaava merkityin rakennusrajoin ja varaamalla kahdeksan metrin levyiset kujat. Palomestarin esittämään ehdotukseen yhtyen oli kaupungin yleisten töiden hallitus antanut kaupunginarkkitehdin toimeksi valmistaa rahatoimikamarin kirjelmän oheisen asemakartan, jossa kunkin tontin rakennusrajat oli osotettu siinä osassa aluetta, joka toistaiseksi oli tarkoin mitattu ja kartalle pantu, ja samalla kun hallitus puolestaan oli ehdotuksen hyväksynyt, oli hallitus ehdottanut puheena olevan rakennusjärjestyksen 1 §:n muutettavaksi seuraavaan muotoon:

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan tontin siihen osaan, joka tonttikartalla on tummemmalla värillä merkitty.

Tässä yhteydessä ja kun oli osottautunut, että rakennusjärjestyksen 6 §:n 1 momentin sanamuoto: „Palavasta aineesta rakennetussa asuntorakennuksessa saa katonrajan yläpuolella olevasta ullakosta ainoastaan puolet sisustaa asuinhuoneeksi“, oli monasti aiheuttanut yrityksiä kiertää määräyksiä sisustamalla ullakolle komeroita, konttoreja, eteisiä y. m., joiden lattia-ala monessa tapauksessa epäilemättä käytettäisiin asuntotarkoituksiin, oli hallitus esittänyt 6 §:n 1 momentinkin muutettavaksi seuraavaksi:

6 §.

Palavasta aineesta rakennetussa asuntorakennuksessa saa katonrajan yläpuolella olevasta ullakosta ainoastaan puolet sisustaa asuinhuoneiksi; ja on toinen puoli jätettävä yhtenäiseksi avonaiseksi ullakoksi.

Rahatoimikamari oli kaikin puolin yhtynyt esitettyihin ehdotuksiin, jotka epäilemättä tarkoittivat sekä terveydellisessä suhteessa että tulenvaaraan nähden vallitsevain epäkohtain poistamista, ja esitti kamari sentähden kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan huvila-alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen 1 ja 6 § muutetaan kamarin edellä mainitun ehdotuksen mukaisesti; sekä

että kaupunginarkkitehdin valmistama, rakennusrajoilla varustettu Vallilan vuokratonttien asemakartta vahvistetaan noudatettavaksi tontteja vastedes vuokralle annettaessa mainitulta alueelta.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p 3 §.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esitysten johdosta vahvisti ¹⁾ kaupunginvaltuusto kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen XIII kaupunginosan korttelien n:ojen 424, 425, 435, 436 ja 442 sisäpuolisiksi rakennusrajoiksi.

Eräiden XIII kaupunginosan korttelien sisäpuoliset rakennusrajat.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle luvan vahvistettuja sisäpuolisia rakennusrajoja noudattamatta rakentaa yhtiöllä vuokralla olevat korttelin n:o 492 osat XIV kaupunginosassa.

Lupa rakentaa korttelin n:o 492 osia vahvistettuja sisäpuolisia rakennusrajoja noudattamatta.

Kirjelmässä ³⁾ huhtikuun 20 päivältä mainitsi rahatoimikamari saaneensa läänin kuvernöörin läheteessä heinäkuun 8 päivältä 1910 käskyn antaa tarkan selvityksen Venäjän merisotalaitoksen käytettävänä olevasta Katajanokan alueesta ja sen rajoista sekä, koska tämän asian selvittäminen vaati laajoja arkistotutkimuksia ja tarkkaa asiantuntevaa valmistelua, antaneensa sanotun työn erinäisten Helsingin kaupungissa olevain tonttien ja alueiden omistusoikeuden tutkimista varten asetetun komitean tehtäväksi, joka komitea tehtävänsä suorittuaan oli kamariin antanut promemorian selvityksineen omistus- ja käyttöoikeudesta Katajanokan itäosassa olevaan kasarmialueeseen siihen kuuluvine ranta- ja vesialueineen. Kun ei kamari kuitenkaan ollut katsonut voivansa vastata mainittuun läheteeseen alistamatta asiaa ensin kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, lähetti kamari mainitun promemorian valtuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi.

Kysymys Katajanokan kasarmialueen omistus- ja käyttöoikeudesta.

Tässä promemoriassa komitea hankkimansa selvityksen pohjalla antoi seuraavan lopullisen lausunnon asiasta:

1:o Katajanokan kasarmialueen omistus- ja käyttöoikeutta koskevaan kysymykseen nähden:

että tämän alueen omistusoikeus kuuluu Helsingin kaupungille;

että alue on luovutettu Suomen kruunun maksutta käytettäväksi epämääräiseksi ajaksi sotilaallisiin tarkoituksiin, mihin myös täytyy katsoa sisältyneen oikeus luovuttaa paikka Venäjän sotalaitoksen käytettäväksi; sekä

että Venäjän meri- ja sotalaitoksella, jolle Suomen kruunu on luovuttanut käyttöoikeuden maa-alueeseen ja siihen teetettyihin, Suomen sotalaitokselle kuuluviin rakennuksiin, toistaiseksi ja siihen asti kun tästä asianmukaisessa järjestyksessä toisin määrättäneen, täytyy katsoa kaupungin suhteen olevan kiistämätön hallintaoikeus kasarmialueeseen luovutustilaisuudessa määrättyin ehdoin ja rajoituksin;

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 17 § ja kesäk. 13 p. 28 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 34 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

2:o kasarmialueen rajoihin nähden:

että alueen lailliset rajat ovat voimassa olevaan kaupungin-
asemakaavaan merkitty väliraja lännessä sekä Katajanokan luon-
nolliset rantaviivat pohjoisessa, idässä ja etelässä;

3:o ympäröivän vesialueen omistus- ja käyttöoikeuteen nähden:

että tämä vesialue kuuluu Helsingin kaupungille, joka siihen
nähden saa käyttää kaikkea vedenomistusoikeuteen laillisesti sisäl-
tyvää toimivaltaa; sekä

että Venäjän meri- ja maasotalaitos ei ole kaupungin luvatta
oikeutettu täyttämään vesialuetta eikä veteen nähden ryhtymään
minkäänlaisiin muihin toimenpiteisiin, jotka ovat omansa haittaa-
maan veden tarkoitusta satama-alueena taikka muutoin loukkaa-
maan kaupungin oikeutta veden omistajana.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto kaikin puolin
yhtyä edellä mainitussa promemoriassa oleviin lausuntoihin.

Selvitys kau-
pungin vesi-
alueen, kau-
punkia ympäröivän saarien
sekä Kataja-
nokan tonttien
ja alueiden
omistus- ja
käyttöoikeu-
desta.

Kirjelmässä ²⁾ syyskuun 7 päivältä lähetti rahatoimikamari
valtuustolle eräiden Helsingin kaupungin tonttien ja alueiden omis-
tusoikeuden tutkimista varten asetetun komitean antaman mietin-
nön, jossa oli selvitys kaupungin vesialueesta, kaupunkia ympäröi-
västä saarista sekä eräistä Katajanokan tonteista ja alueista.

Mainitussa mietinnössä antoi komitea ensinnä selvityksen kau-
pungin vesialueen rajoista. Siinä yhteydessä komitea huomautti,
että niistä periaatteista, jotka 1734 vuoden lain Maakaaren 12 luvun
4 §:n ja 1902 vuoden välirajalain 2 §:n mukaisesti olivat voimassa
pienempäin, kylän vesialueen piirissä sijaitsevain saarien omistus-
oikeudesta, seurasi, että myöskin kaikki Helsingin kaupungin rajoi-
tetulla vesialueella sijaitsevat pienemmät saaret ja luodot kuuluivat
kaupungille, ellei jollakin erityisellä peruusteella muun asianlaidan
näytetty olevan voimassa. Vanhemmissa asiakirjoissa tosin tapasi
muistoonpanoja, jotka osottivat, että Rönnskärin saaret ja Viaporin
eteläpuolella sijaitsevat saaret ja luodot oli katsottu kruunulle kuulu-
viksi. Minkäänlaisia vaatimuksia näihin saariin ja luotoihin nähden
ei kruunu kuitenkaan, mikäli oli tunnettua, ollut aikaisemmin esittä-
nyt. Näin ollen täytyi sen oikeuden, mikä kruunulla ehkä aikai-
semmin oli ollut näihin saariin ja luotoihin, katsoa rauenneen, joten
siis nämä saaret ja luodot kuuluivat Helsingin kaupungille. Nämä
ulkosaaret ja luodot olivat seuraavat:

Abrahamsholmen, Brännvinskubben, Djupgrundet, Enskär
(Stora Enskär), Gråhara, Hamngrundet, Hundskär, läntinen ja itäi-
nen, Låghara, Långören, Räntan, Skogsholmen, Skogskär, Söder-

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 38 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

holmskubben, Tafvelgrundet, Tirgrundet sekä kaksi pientä luotoa Tafvelgrundetin ja Tirgrundetin pohjoispuolella.

Virallisten asiakirjain ja karttain mukaisesti oli komitea teetänyt mietinnön oheisen yleiskartan, joka osotti kaupunkiin yhdistetyn vesialueen rajat idässä ja lännessä sekä kaikki sillä alueella olevat saaret, luodot ja karit.

Koska kaupunki paitsi varsinaista kaupunkiin yhdistettyä vesialuettansa myös omisti sen kalaveden, joka aikaisemmin oli kuulunut Melkö nimiseen kolmannekseen Bertaksen taloa n:o 2 Drumsön kylässä Helsingin pitäjää, mutta kalavesi Drumsön lohkokunnassa, joka käsitti Heikaksen talon n:o 1 ja mainitun Bertaksen talon, edelleen oli jakamatta, näytti komitean mielestä kaupunginviranomaisten olevan otettava harkittavaksi, eikö kaupungin olisi vaadittava tämän yhteisen kalaveden laillista jakoa kaupungin osuuden erilleen murtamiseksi ja, ehdollisesti, sen yhdistämistä kaupungin muuhun vesialueeseen.

Kaupungin piirirajain sisällä sijaitsevan, Viaporin linnoitusta ympäröivän vesialueen omistus- ja käyttöoikeuteen nähden komitea huomautti, ettei kaupunki milloinkaan ollut kruunulle luovuttanut sellaista oikeutta, vaan olivat kaupunginviranomaiset päin vastoin eri tilaisuuksissa vedonneet kaupungille tämän alueen omistajana kuuluvaan oikeuteen. Mitään muutakaan toimenpidettä, jonka kautta kaupungilta olisi otettu pois jokin osa puheenalaista vesialuetta, esimerkiksi pakkoluovutusta tai kalavedenjakoja, ei ollut olemassa. Helsingin kaupunki oli tämän johdosta edelleen katsottava kaupungin vesialueeseen luetun, Viaporin linnoitussaaria ympäröivän veden omistajaksi sekä oli oikeutettu tähän veteen nähden käyttämään kaikkea vedenomistusoikeuden tuottamaa toimivaltaa, mikäli rajoituksia tähän ei ollut erityisellä perusteella laillisessa järjestyksessä tehty, niinkuin esimerkiksi oli tapahtunut toukokuun 24 päivänä 1899 annetun, Viaporin linnoitusesplanadia koskevan julistuksen kautta.

Lisäksi esitti komitea tutkimustensa tuloksen kaupunkiin yhdistetyllä vesialueella sijaitseviin saariin nähden, lausuen näistä seuraavaa:

Niihin saariin, jotka kuninkaallisen lahjoituksen nojalla kuuluivat Helsingin kaupungille, oli myös luettava ne kuusi saarta (Vargskär, Vargö, Stora ja Lilla Öster-Svartö, Väster-Svartö sekä Långörn), joille Viaporin linnoitus oli 1700-luvun keskivaiheilla rakennettu. Hankkimaansa selvitykseen perustuvana käsityksenään komitea lausui, että Ruotsin kruunu pakkotoimin anastamalla nämä saaret ei ollut saavuttanut omistusoikeutta niihin, vaan ainoastaan hallintaoikeuden määräämättömäksi ajaksi ja määrättyä, ilmoitettua

valtiotarkoitusta varten. Vuodesta 1809 lähtien oli Viaporin linnoitusalueetta tuntuvasti laajennettu liittämällä siihen m. m. viereiset Vasikkasaari, Skanssinmaa eli Majakkasaari (Aleksanterinsaari), Lonna ja Harakka.

Viimeksi mainituista saarista oli Vasikkasaari Kymin lakikunnan laamanninoikeuden huhtikuun 30 päivänä 1829 antamalla päätöksellä julistettu Santahaminan taloihin kuuluvaksi.

Skanssinmaa oli muinoin kuulunut kaupungille täysin omana. Tämän saaren yhdistäminen linnoitusalueeseen ei ollut tapahtunut pakkoluovutuksen eikä kaupungin asianomaisten viranomaisten kanssa tehdyn sopimuksen nojalla, ja kun ei sotalaitoksen saannolle näyttänyt olevan esitettävissä muutakaan oikeusperustetta, oli komitea sitä mieltä, että kaupungilla edelleen oli valta vaatia korvausta tuosta menettämästään saaresta.

Lonnan saari niinkään kuului Helsingin kaupungille lahjoitettuun maa-alueeseen ja oli vuoteen 1808 asti riidattomasti ollut kaupungin käytettävänä. Kruunu oli saanut saaren haltuunsa samalla tavalla kuin Skanssinmaan ja muut linnoitukseen kuuluvat saaret, nimittäin yksipuolisesti anastamalla ja huomioon ottamatta kaupungin maanomistusoikeutta ja siihen perustuvaa oikeudenmukaista vastikevaatimusta. Edellyttäen että Venäjän kruunun, joka jo edellisen vuosisadan alusta oli pitänyt Lonnan saarta hallussaan ja siihen nähden käyttänyt omistusoikeuden tuottamaa toimivaltaa, ei jo ollut katsottava saavuttaneen omistusoikeutta saareen ylimuistaisen nautinnan perustuksella — mikä seikka tuntui epäilyttävältä —, näytti kaupunki vielä olevan laillisesti esteetön saattamaan voimaan vaatimuksensa Lonnan luovuttamisesta tulevaan korvaukseen nähden.

Kaupungin lahjoitettuun alueeseen kuuluva Harakan saari oli vuonna 1869 kaikkia muodollisuuksia noudattaen luovutettu Venäjän kruunun omaksi ja hallittavaksi.

Kaupungille kuuluvia Busholmaa, Korkeasaarta ja Sinivuoremaata oli ajoittain käytetty sotilaallisiin tarkoituksiin, mutta oli ne sittemmin palautettu kaupungin haltuun.

Skatakubbin (Skatuddskubbenin) oli kaupunki vuonna 1875 maksutta luovuttanut luotsilaitokselle luotsivartion paikaksi.

Rysskär, Hundör, Hundörsbådan, Ormholmen, Tallholmen, Ormholmskubb (osittain), Rönnbusken ja Långgrund oli elokuun 13 päivänä 1890 annetun armollisen määräyksen johdosta luovutettu kaupungille omistusoikeuksin.

Kysymys muiden kaupungille kuuluvain saarien, luotojen ja karien omistusoikeudesta näytti olevan aivan selvä ja riidaton eikä näyttänyt kaipaavan tarkempaa valaisua komitean puolelta. Nämä

saaret olivat kaupungin kiinteistökirjan mukaan lueteltuina seuraavat:

Blekholmat, pohjoinen ja eteläinen, Blekholmankari, Pukkisaaret (isoin osittain), Sulhanen, Morsian, Brudhälla, Pormestarinluodot, Pormestarinhepo, Kyläsaari, Pieni ja Iso Pässisaari, Pässikari, Taivalluodot, Taivalsaari, Sirpalekari, Sirpalesaari, Seurasaari, Lasinleikkaajansaari, Granholma, Porsas (osittain), Puolimatkansaaari, Humalluodot, Hanaholma, Kana, Korkeasaarenluoto, Knihti, Likgrund, Liussaari, Mer- eli Sundholma (osittain), Norssi, Iso Verkkosaari, Pikku Verkkosaari, Paloholma, Ryssänsaari, Rajasaari, Rönnskäri (läntinen ja itäinen), Santaholma, Hietaniemenluodot, Liuskaluodot, Liuskasaari, Skellari, Sumppari, Tervasaari, Uunisaaret, Utteri, Utterinluoto, Vrakholma, Hernesaari, Hernesaarenluoto sekä Ourat, itäinen ja läntinen.

Lopuksi annettiin mietinnössä selvitys seuraavista Katajanokan tonteista ja alueista:

1:ksi. Katajanokan kasarmialueesta.

Kysymystä tämän alueen omistus- ja käyttöoikeudesta y. m. on edellä ¹⁾ kosketeltu.

2:ksi. Katajanokan kreikkalais-venäläistä kirkkoa ympäröivästä maasta sekä mainittuun kirkkoon kuuluvan tontin pinta-alasta ja rajoista.

Tätä asiaa koskevasta selvityksestä katsoi komitea käyvän ilmi: että Helsingin kaupunginviranomaiset ovat, asiasta tehdyn anomuksen johdosta, vuonna 1860 puoltaneet, että Katajanokan luoteisosassa sijaitsevalta ylänneeltä maksutta luovutettaisiin paikka kreikkalais-venäläiselle kirkolle ja kirkonpalvelijaston asunnolle, sillä ehdolla kuitenkin, että kreikkalais-venäläisen seurakunnan olisi korvattava kaupungille kustannukset kirkonrakennusta varten tarvittavain, yksityisten hallussa olevien tonttien lunastuksesta;

että Katajanokan kaupunginasemakaavaa vahvistettaessa vuonna 1861 rajoitettu, noin 8,000 m²:n laajuinen alue varattiin edellä mainittuihin tarkoituksiin;

että erinäisten vanhempien rakennettujen tonttien lunastus, kirkon läheisimmän ympäristön väljentämiseksi, toimitettiin vuonna 1862, sekä että kreikkalais-venäläinen seurakunta sittemmin korvasi kaupungille osan tonttien lunastuksesta ja niillä olevien rakennusten poismuuttamisesta koituneita kustannuksia;

että kirkonrakennustyötä suorittamaan asetettu komitea vuonna 1862, rakennustyön alettua, anoi kirkontontin uutta järjestelyä, koska paikka edellä mainittujen rajain sisällä sijaitsevana komitean mielestä ei ollut tarkoitukseensa sopiva;

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 83 ja 84.

että Katajanokan vuonna 1861 vahvistettu kaupunginasemakaava tästä syystä sekä erinäisten maistraatin huomauttamain puutteellisuuksien johdosta tarkastettiin ja eräiltä kohdin laadittiin uudestaan, minkä jälkeen korkeimmassa paikassa Katajanokan jaoitusta varten vahvistettiin uusi asemakaava vuonna 1864;

että tämä viimeksi mainittu asemakaava, joka kumosi kirkonalueen aikaisemman järjestelyn, edellytti, että kirkon eteläpuolinen alue jätettäisiin rakentamatta sekä että erinäisiin toimiin ryhdyttäisiin liikenteen vaatimuksia silmällä pitäen ja tuon monumenttaalisuuden rakennuksen ympäristön saattamiseksi asianmukaiseen kuntoon, jota vastoin asemakaavaan ei, niinkuin 1861 vuoden kaupunginasemakaavassa oli laita, ollut merkitty määrättyä ympärysrajaa itse kirkontontille, vaan jätettiin tontin lopullinen järjestely vastaisen varaan;

että vuonna 1868, kirkon valmistuttua, sen lähin ympäristö tasotettiin ja pengerrerettiin, kuitenkin oleellisesti poiketen vahvistetusta kaupunginasemakaavasta;

että tätä tasotusta toimitettaessa kirkontontiksi jätettiin kaikkiaan 4,460 m²:n ala (pääpengermä, kirkontaso ja niiden väliset pengerrykset);

että näin rajoitettu kirkontontti merkittiin vuonna 1875 m. m. Katajanokalle armollisimmin vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, joten siis tontin pinta-ala ja rajat oli lopullisesti määrätty;

että tontin järjestelyyn ei ole tehty mitään muutosta vuosina 1894 ja 1910 vahvistetuissa kaupunginasemakaavoissa, jotka käsittävät Katajanokan osittaisen uudestijärjestelyn; sekä

että tšekäläisellä kreikkalais-venäläisellä seurakunnalla niinmuodoin on katsottava olevan käyttöoikeus siihen alaan, mikä voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan on merkitty kirkontontiksi, mutta että tontin pohjois-, länsi- ja eteläpuolella sijaitseva, kaupunginmaahan kuuluva alue, missä m. m. vastaisen rauhankappelin paikka sijaitsee, kuuluu kaupungille täysin omistus- ja käyttöoikeuksin.

3:ksi. Katajanokalla olevasta rahapajan tontista.

Hankkimansa selvityksen katsoi komitea osottavan, että Helsingin kaupunki ei ole antanut pois omistusoikeuttaan rahapajalle Katajanokalta luovutettuun tonttiin, mutta että Suomen kruunulle on rahapajaa varten tunnustettava maksuton käyttöoikeus määräämättömäksi ajaksi tuohon tonttiin, siten rajoitettuna kuin se on nykyään voimassa olevassa, vuonna 1895 armollisimmin vahvistetussa Katajanokan asemakaavassa.

4:ksi. Katajanokan pohjoisrannalla sijaitsevasta luotsilaitoksen makasiinialueesta.

Tämän alueen, korttelin n:o 143, oli kaupunki vuonna 1896 myynyt Suomen valtiolle 48,620 markasta.

Katajanokan pohjoisrannalla korttelissa n:o 145 oli luotsilaitoksen käytettävänä tilapäinen, vuonna 1875 rakennettu kruununmakasiini. Paikkaa luovuttaessaan mainittuna vuonna oli kaupunginvaltuusto nimenomaan pannut ehdoksi, että alueen tuli palautua kaupungin käytettäväksi kohta, kun sotalaitos oli vastaanottanut Siltavuorenrantaan rakennetun uuden muonamakasiinin. Komitean mielestä oli valtion sentähden, milloin kaupunki vaati, poistettava puheenalainen puusta tehty makasiini ja palautettava alue kaupungin vapaasti käytettäväksi.

5:ksi. Katajanokalla sijaitsevista lääninvankilan tilusalueista.

Komitea lausui, että kaupunki oli tammikuun 28 päivänä 1887 Suomen valtion kanssa tekemällään sopimuksella, sitä vastaan että kaupunki kaikiksi ajoiksi vapautettiin velvollisuudesta pitää voimassa vankilaa kaupungin tutkintovankeja varten ja palkata tuollaisia vankeja varten tarpeellisia vartijoita, sitoutunut avustamaan lääninvankilan uudestirakentamista suorittamalla rahassa 100,000 markkaa kymmenen vuoden kuluessa ja maksutta luovuttamalla kruunulle lääninvankilan laajentamista varten tarpeellisen alueen, 97,300 neliöjalkaa. Näin ollen katsoi komitea valtiolle olevan tunnustettava täysi ja rajoittamaton omistusoikeus mainittuun lisämaahan, vaikka sopimuksessa ei ollutkaan nimenomaista välipuhetta omistusoikeuden luovuttamisesta, vaan ainoastaan „maksuttomasta luovutuksesta“. Oli kuitenkin huomattava, että lääninvankilan koko alueeseen, joka maanmittarin vuonna 1897 toimittaman kartallepanon ja selitelmän mukaan käsitti 12,058 m² ja vastasi Katajanokan korttelin n:o 159 tontteja 1 ja 3, kuului paitsi puheena olevaa lisämaata myös aikaisempi suorakaiteen muotoinen vankilatontti, jonka pinta-ala oli noin 3,400 m². Tästä alueesta, jota ei ensinkään kosketeltu 1887 vuoden sopimuksessa, oli valtio ainakin suurinta osaa pitemmän aikaa muistuttamatta käyttänyt kruununvankilan tonttina, ilman että tämän muinoin kaupungille arvottoman maan luovutusta tiettävästi oli tapahtunut ja ilman että kaupunki oli luopunut omistusoikeudestaan paikkaan. Tähän nähden komitea käsityksensä lausui, että kruunulla ei ollut laillista saantoa tähän vankila-alueen osaan, vaan ainoastaan oikeus käyttää sitä määräämätön aika ilmoitettuun tarkoitukseen. Kyseeseen saattoi kenties panna, eikö kruunun jo ollut katsottava saavuttaneen omistusoikeutta tähän alueeseen nautinnan nojalla, mutta kun paikan rajat vasta viime vuosisadan keskivaiheilla tarkemmin määrättiin, ei tuollaisen saannon edellytyksiä voine katsoa puheenalaisessa tapauksessa olevan olemassa.

Paitsi edellä mainittua lisäaluetta oli Suomen valtio vuonna 1903 laillisessa järjestyksessä hankkinut omistusoikeuden lääninvankilan pohjoispuolella sijaitseviin korttelin 159 tontteihin n:o:ihin 5 ja 7, toiseen 41,934 ja toiseen 33,753 markan hinnasta.

Edellä mainitussa kirjelmässä rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto, samalla kun yhtyisi komitean esillä olevista asioista antamiin lausuntoihin, valtuuttaisi kamarin:

siinä tapauksessa että olojen katsotaan sitä vaativan, ryhtymään toimiin kaupungin osuuden erilleen murtamiseksi Drumsön lohkokuntaan kuuluvasta kalavedestä ja sen yhdistämiseksi kaupungin muuhun vesialueeseen; sekä

ryhtymään luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallituksen kanssa neuvotteluihin edellä mainitun, korttelissa n:o 145 sijaitsevan väliaikaisen makasiinin poistamisesta taikka ehdoista sen edelleen pysyttämiseksi paikallaan.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Lausunto
erästä Kata-
janokan maa-
aluetta koske-
vasta asiasta.

Läänin kuvernööri oli kaupunginvaltuustolta vaatinut lausuntoa asiasta, joka koski Venäjän merisotalaitoksen vaatimusta erääseen Katajanokan maa-alueeseen.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto vaatia rahatoimikamarin lausuntoa asiasta.

Kuolleiden
eläinten uuden
kuoppaus-
paikan laitta-
minen.

Terveystoimikunnan kirjelmässä huhtikuun 6 päivältä tehdyn esityksen johdosta että järjestettäisiin uusi kuolleiden eläinten kuoppauspaikka ja rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto tuollaisen paikan laitettavaksi viljelyspalstalle n:o 23 Tilkan niitylle sekä kaupungin rankkurin asunnon sijoitettavaksi mainitun paikan vierelle, mutta tähän tarpeelliset kustannukset määrättäväksi 1912 vuoden menosääntöä vahvistettaessa.

Sitten otettiin ⁴⁾ mainittuun menosääntöön 9,000 markan määräraha edellä mainitun asunnon muuttoa varten sekä 2,000 markkaa paikalle vievän tien teettämistä varten.

Määräraha
vesijohdon
rakennusten,
putkiverkon
y. m. korjausta
ja kunnossapitoa varten.

Vesijohdon rakennusten, aitauksien, tokeiden, koneiden, putkiverkon y. m. korjausta ja kunnossapitoa varten myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 50,000 markan arviomäärärahan.

Määräraha
vesijohto-
laitoksen laa-
jennuksia
varten.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä ⁵⁾ lokakuun 20 päivältä esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus myönnettäväksi 1,000,000 markkaa vesijohtolaitok-

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 14 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 7 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 34 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 47.

sessä vuosina 1912, 1913 ja 1914 toimitettaviin laajennuksiin ei ainoastaan mikäli koski putkiverkkoa uusien katujen tasotuksen yhteydessä, vaan laitosta muutoinkin.

Kirjelmässä 1) marraskuun 9 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle hallituksen vastamainitun esityksen sekä esitti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että 1911 vuoden obligatsioonilainasta myönnettäisiin vesijohtolaitoksen laajentamiseen vuosina 1912—14 kaikkiaan 1,000,000 markkaa; sekä

että varsinainen valtuusto saisi toimekseen hankkia mainitulle päätökselle k. senaatin vahvistuksen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi 2) lisätty kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi 3) kaupunginvaltuusto vesijohdon teettämiseen Panimokadun alle Sörnäsin panimon alueelle asti 8,500 markan arviomäärärahan sekä salli mainitun työn teettää kuluvana vuonna. Työn kustannukset merkittäisiin 1912 vuoden menosääntöön.

Määräraha
vesijohdon
teettämiseksi
Panimokadun
alle.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön otti 4) kaupunginvaltuusto siihen kaikkiaan 347,550 markkaa vesijohdon teettämiseksi Kirkkomaankadun länsipuolisille varastopaikoille asti ja niiden alle, Pääskylänkadun alle Panimokadulta Sörnäsin niemekkeelle, Viipurinkadun alle Kristiinan- ja Fredriksperinkadun välille, Sturekadun ja sen jatkoksen alle Vallilassa Fredriksperinkadun ja Vallilantien välille, Kristiinankadun alle Josafatin- ja Alppikadun välille, Vallininkadun alle Alppikadun ja Kolmannen linjan välille, Laaksokadun alle tonttien n:o:jen 2 ja 13 väliseltä rajalta Kaikukadulle asti, viimeksi mainitun kadun alle Sörnäsin rantatielle asti, Vegakadun alle Orioninkadun ja Itäisen viertotien välille, Saarikadun alle Oihonkakadulta osotenumeroon 17, Museokadun alle Läntisen viertotien ja Aurorakadun välille, Apollokadun alle Creutz- ja Töölönkadun välille, Etelä Hesperiakadun alle Töölön- ja Creutzkadun välille, Creutzkadun alle Etelä Hesperia- ja Apollokadun välille, Töölönkadun alle Etelä Hesperia- ja Kulneffkadun välille, Floratien alle Kaavi- ja Toivokadun välille, Toivokadun alle, Kaavikadun alle, Nimrodkadun alle lastenhoitoyhdistyksen tontin ja Seurasaarentien välille, Seurasaarentien alle Nimrodkadulta ukkokotiin asti, Fredriksperinkadun alle osotenumero 4 Pengerkadulle, Fredriksperinkadun alle Saimaan- ja Karjalankadun välille, Inarintien alle Ätsärin- ja Ouluntien välille, Suvantotien alle Inarintien ja korttelien

Muita määrärahoja vesijohdojen y. m. teettämiseksi.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 47. — 2) Lis. valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 1 §. —

3) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 6 §. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

n:o 546 ja 547 länsipuolisen kadun välille, Ouluntien alle, Inarintien ja vastamainittujen korttelien länsipuolisen kadun välille, mainittujen korttelien länsipuolisen kadun alle Oulun- ja Ätsärintien välille, Roineen-, Suvanto- ja Virtaintien alle, Maistraatinkadun alle tontilta n:o 31 Magdalenakadulle, Selmakadun alle, Bölekadun alle Selma- ja Reginakadun välille, Leakadun alle tontilta n:o 9 Bölekadulle, Freesekadun alle Aurora- ja Dagmarkadun välille, Dagmarkadun alle Freese- ja Fredrikinkadun välille sekä Tempelikadun alle osotenumero 1 Nervanderkadulle, uusia johtoja varten, kaupungin teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan, sekä vapaakaivon laittamiseksi Magdalenakadulle Böleen.

Anomus vesijohtoon ulottamisesta Korkeasaarelle.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen kaupungin vesijohtoverkon ulottamisesta Korkeasaarelle lähetti ¹⁾ valtuusto lausunnon saamista varten rahatoimikamariin.

Määräraha kaasulaitoksen rakennusten, pääputkiverkon y. m. korjausta ja kunnossapitoa varten.

Kaasulaitoksen rakennusten, pääputkiverkon, uunien, koneiden, kaasukellojen y. m. korjausta ja kunnossapitoa varten myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaikkiaan 21,500 markkaa.

Määräraha kaasulaitoksen pääputkiverkon laajentamista varten.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti ²⁾ kaupunginvaltuusto kaikkiaan 47,000 markkaa kaasulaitoksen pääputkiverkon ulottamiseksi Viipurinkadun alle Kristiinan- ja Fredriksperinkadun välille, Kaikukadun alle Laaksokadun ja Sörnäsin rantatien välille, Kristiinan- ja Josafatinkadun välille, Vallininkadun alle Vallininkujan ja Kolmannen linjan välille, Speranskintien alle, Museokadun alle Runeberg- ja Töölönkadun välille, Nervanderkadun alle, Cygnæuskadun alle Nervander- ja Museokadun välille, Topeliuskadun alle Kammio- ja Meilanskadun välille, Hietaniemenkadun alle Nordenskiöldkadun ja Hietaniemenkadun n:o 10 välille, Aurorakadun alle Arkadiakadun ja Aurorakadun n:o 10 välille, Agricolakadun alle Flemingkadun ja Itä Pappikadun välille sekä Kaarlenkadun alle Agricola- ja Flemingkadun välille ynnä muita uutistöitä varten kaupungin teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan.

Määräraha Kauppatorin länsiosan kiveämistä varten.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, että Kauppatorin länsiosassa olevat, ketokivillä päällystetyt kolmiot oli vuonna 1912 päällystettävä noppakivillä, varustettava asfaltilla päällystetyllä jalkakäytävän tapaisella korokkeella raitioiteitä käyttävän yleisön odotuspaikaksi sekä mainittua tarkoitusta varten ottaa 15,800 markkaa puheena olevan vuoden menosääntöön.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 25 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 14 §.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 179,600 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain korjauksia ja kunnossapitovarten, nimittäin: Saunakadun keskimäisen kolmanneksen, kaupungille kuuluvan Albertinkadun ja Hietalahdenrannan välisen osan, kaupungille kuuluvan Pohjois Makasiini- ja Pikku Robertinkadun välisen Kasarminkadun osan, kaupungille kuuluvan Ison Robertin- ja Uudenmaankadun välisen Yrjönkadun osan, kaupungille kuuluvan Yrjön- ja Erottajakadun välisen Uudenmaankadun osan sekä tarkastuspaviljongin ja Makasiininrannan välisen Etelärannan jälellä olevan osan päällystämiseksi paraslaatusilla noppakivillä asfalttiin, Siltavuorenrannan sekä Rautatien luoteiseen suuntaan käyvän ajotien ketokiveyksen uudistamista ja osittaista laajentamista varten, kaupungille kuuluvan Puistokadun osan, Kaivopuiston Läntisen lehtotien sekä Kaivopuiston Ison lehtotien viertämistä varten, Itäisen viertotien laajentamiseksi niiltä kohdin, mihin uutisrakennuksia jo oli teetetty tai vuoden varrella teetettäisiin, sekä Läntisen viertotien laajentamista, kaupungille kuuluvain katuosain viereisten kaiteiden uudestirakentamista ja korjausta ynnä erinäisiä korjauksia varten.

Määräraha katujen ja yleisten paikkain korjausta ja kunnossapitovarten.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto, poistaen menosäännöstä rahatoimikamarin siihen paneman 3,600 markan määrärahan Kam-pintorin viertämistä varten, kaupungin yleisten töiden hallitukseen lähettää kysymyksen istutusten laittamisesta mainitulle torille, voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan, ja tuli hallituksen antaa valtuustolle lausunto mainitusta asiasta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 27 päivänä 1910 oli rahatoimikamarin valmisteltavaksi lähettänyt ²⁾ herra Aschanin valtuustolle antaman, Senaatintorin tasotusta koskevan esitysehdotuksen sekä kamari, joka sillä välin oli valtuustolle tehnyt esityksen ³⁾ uuden kaupungintalon rakennuttamisesta ja siinä yhteydessä mainitun torin tasottamisesta, oli kirjelmässä heinäkuun 13 päivästä palauttanut lähetekirjat, päätti ⁴⁾ valtuusto että muu toimenpide mainitun esitysehdotuksen johdosta oli raukeava.

Senaatintorin tasotusta koskeva esitysehdotus rauennut.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 4,000 markan määrärahan Pormestarinrinteen eteläosan uudestitasotusta varten.

Määräraha Pormestarinrinteen tasotusta varten.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto 90 metriä pitkän ja 7 metriä leveän väliaikaisen paalusillan teetettäväksi Sörnäsän rautatielinjan poikki Sturekadun suuntaan ja yhdis-

Määräraha paalusillan teettämiseksi Sörnäsän rautatielinjan poikki.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 68. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 42 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 40 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 18 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 11 §.

tämään Vallilan alueen XI ja XII kaupunginosaan sekä tarkoitusta varten 1912 vuoden menosääntöön otettavaksi 21,000 markkaa.

Santa- ja Busholman järjestäminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto rahasääntöä vuonna 1910 järjestäessään oli osottanut ¹⁾ 50,000 markkaa käytettäväksi varasto-paikkain järjestämiseksi Busholmaan sekä samalla päättänyt, että mainittua määrärahaa ei saisi käyttää, ennenkuin valtuusto oli tarkastanut ja hyväksynyt tarpeellisen suunnitelman työtä varten siihen kuuluvine kustannusarvioineen, jotka olisi hetimiten laadittava, lähetti kaupungin yleisten töiden hallitus kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä ²⁾ kesäkuun 30 päivästä rahatoimikamariin Santa- ja Busholman vastaista käyttämistä koskevan suunnitelman siihen kuuluvine kustannusarvioineen.

Mainitussa kirjelmässä huomautti hallitus m. m., että Hietalahden satama oli melko suuren syvyytensä, pohjansa hyvän laadun ja viereiseen kaupunginosaan nähden edullisen asemansa johdosta erittäin sopiva kauppakeskustaksi, joka kaupungin länsipuolella olisi mitä Eteläsatama oli sen itäpuolella. Tämä edellytti kuitenkin, että Santa- ja Busholma kokonaan luovutettaisiin kaupan ja merenkulun käytettäväksi, osin syystä että liikennöity satama-alue vaati melko laajoja, aivan sen vierellä sijaitsevia aloja tavarain varastoonpanoa ja makasiinissa säilytystä varten, osin sen johdosta että mainitulla vesialueella oleva ainoa kyllin tilavan, suojatun ja syväkulkuihin alusten käytettäväksi kelpaavan rantasillan paikka oli sanottujen saarien itärannalla.

Ehdotuksessa Hietalahden sataman järjestämiseksi sekä Santa- ja Busholman kaupunginjaoitukseksi oli etusijassa pidetty silmällä sitä seikkaa, että tasotettavaksi ehdotetulle alueelle kävisi laittaminen mukavat raiteet sekä hyvä liikeyhteys sen ja kaupungin kesken, ollen viimeksi mainittuun seikkaan nähden pidetty tarpeellisena ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että ainakin ajoneuvo- ja jalkamiesliikenne voi herkeämättä jatkua muun liikenteen sitä häiritsemättä. Näin ollen ja kun toiselta puolen ei näyttänyt hyvin harkitulta, että täyhteellä kokonaan suljettaisiin Hietalahden ja Ruoholahden satamain välinen salmi, eikä toiselta puolen käynyt Santa- ja Busholmaa sekä satamarataa toisiinsa yhdistävää rautatieraidetta rakentaminen niin korkealle, että laivat pääsisivät kulkemaan sen alitse, ei puheenalaisen alueen ja Ruoholahdenrannan väliseksi yhdyssiteeksi riittänyt yksi ainoa sekä rautatie- että muuta liikennettä välittävä silta, vaan oli sitä varten täytynyt suunnitella jonkin verran laajempaa laitosta. Ehdotuksen mukaan tulisi nimittäin Busholman itäinen niemeke rantasillan rajoittamalla täyhteellä jat-

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 67. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 38.

kettavaksi Ruoholahdenrantaan päin, jättämällä tuohon rantaan kuitenkin 11 metriä leveä kanava Hietalahden satamain väliseksi yhdysväyläksi. Tämän noin 40 metriä pitkän kanavan poikki kulki kaksi siltaa, joista toinen, kääntösilta, välittäisi rautatieliikennettä ja toinen, kiintonainen, 16 metrin levyinen silta, henkilö- ja ajoneuvoliikennettä, ollen viimeksi mainittu niin korkealla vedenpinnasta, että soutuveneet ja höyrypurret sekä muut taklaamattomat alukset voivat kulkea sen alitse.

Puheena olevalle alueelle ehdotettu katuverkko oli suunniteltu etusijassa silmällä pitäen sopivain korttelien aikaansaamista makasiini- ja varastotonttien paikaksi. Makasiinikorttelit oli sijoitettu osin pitkin rantoja, osin ja etusijassa sille alalle, mikä saataisiin täyttämällä Santa- ja Busholman välinen vesi-alue. Muut korttelit luovutettaisiin kaikenlaatuisten tavarain varastopaikoiksi sekä sellaisen pienemmän teollisuuden käytettäväksi, jonka tarkoituksena oli varastoon pantujen tarveaineitten ensimmäinen muokkaus, saamatta siinä kuitenkaan käyttää höyryä käyttövoimana.

Korttelin jakamista tontteihin ei ollut suunnitelmassa toimitettu, koska hallituksen mielestä oli ollut sopivampaa toimittaa tuollainen jaotus jokaiseen kortteliin nähden erittäin kulloinkin niitä tarkoituksia silmällä pitäen, joita varten yksityiset tontit luovutettaisiin.

Ehdotuksen mukaan tulisi yleisen liikenteen tarpeisiin luovutettavaksi 141,750 m², josta alasta 35,950 m² olisi makasiinikortteleja, 95,900 m² varastokortteleja ja 9,900 m² Busholman pohjoisrannalla sijaitsevasta alueesta, johon sopisi laittaa veistämö pieniä ja keskikokoisia laivoja varten. Sitä paitsi oli 4,300 m²:n laajuinen kortteli ehdotettu varattavaksi kaupungin omiin tarpeisiin.

Hallitus oli arvellut, ettei makasiini-enempää kuin varastotonttejakaan myytäisi, vaan ainoastaan annettaisiin vuokralle, ensinmainitut 30 vuoden ajaksi ja oikeuttamalla vuokramies saamaan vuokrasopimuksen jatketuksi kahdesti, 10 vuodeksi kumpaisellakin kerralla, sekä jälkimäiset 10 vuoden ajaksi ynnä oikeudella 10 vuoden vuokranpitennykseen.

Suunnitelman mukaan tulisi Santa- ja Busholman alueen rautatieverkko, jota vähitellen ja tarpeen mukaan kävisi laajentaminen täyteen määräänsä, edellä mainitulla kääntösillalla yhdistettäväksi satamarataan Ruoholahdenkadun länsipään läheisyydessä, mihin ristosvaihte sijoitettaisiin. Kun raideverkko täysin valmiina käsitäisi noin 6,600 pituusmetriä, saattaisi näyttää siltä, kuin olisi tässä yhteydessä ollut ehdotettava satamaradan rakentamista kaksiraiteiseksi Ruoholahden ja tavararatapihan väliseltä osalta; mutta kun toiselta puolen täytyi edellyttää kaikkien toimenpiteiden, joihin puheena olevalla alueella ryhdyttäisiin kaupan ja merenkulun helpottami-

seksi, edistävän liikenteen tasottumista muilla satamaradan koskettamilla vilkasliikenteisillä paikoilla ja etusijassa Katajanokalla, sekä kun toiselta puolen ehdotettu raideverkko vähitellen tulisi rakennettavaksi täyteen laajuuteensa, ei hallitus ollut arvellut satamaradalla syntyvän äkillistä liikenteen lisäännystä esillä olevan ehdotuksen toteuttamisen johdosta, joten ei myöskään kysymystä lisäraiteen rakentamisesta satamaradalle olisi selvitettävä tässä yhteydessä, erittäinkin kun tämä kysymys oli useitten muitten seikkain ja näkökohtain varassa.

Santa- ja Busholman itärantaan oli ehdotettu rakennettavaksi 570 metrin pituinen, rautatieraiteilla ja tarpeellisilla tavaravajoilla varustettu rantasilta. Kun kuitenkin tämä rantasilta tulisi rakennettavaksi vain vähitellen ja liikenteen vaatimusten mukaan, mutta makasiini- ja varastopaikat eivät olleet täysin käyttökelpoisia, ellei niiden läheisyydessä ensinkään ollut tilaisuutta laivain purkauksen ja lastauksen toimittamiseen, oli hallitus arvellut, että tämä tarve olisi aluksi tyydytettävä teettämällä sopiviin kohtiin väliaikaisia laitureita, siten rakennettuja, että ne eivät olisi esteenä vastaisille, lopullisille rantasiltarakennuksille.

Kaikkien edellä kerrottujen ehdotusten toteuttamisesta oli rakennuskonttori laskenut olevan kustannuksia 2,325,100 markkaa.

Hallitus oli niinkään laadituttanut sekä seikkaperäisen suunnitelman, josta näkyi mitkä työt olisi etusijassa teetettävä jotta saaria voitaisiin hetimiten käyttää hyväksi, että myös näiden töiden kustannusarvion. Tämän suunnitelman mukaan olisi sekä molemmat sillat että niiden johdosta tarpeelliset laiturijä täytetyöt teetettävä lopullisesti valmiiksi. Yksin ajoin siltarakennusten kanssa olisi ainakin kaksi ehdotetuista kaduista, nimittäin Busholman etelärannalla ja molempien saarien itärannalla kulkevat, teetettävä. Lisäksi olisi Santaholman pohjoisosaan ehdotetut kadut tasotettava sekä vihdoinkin sen kokoinen väliaikainen silta, että tavalliset höyrylaivat voivat siihen laskea, rakennettava Santa- ja Busholmaa toisiinsa yhdistävän pengermän laitaa. Näistä töistä oli laskettu olevan kustannuksia 487,400 markkaa. Jotta kuitenkin nämä työt ensinkään voisivat tulla kysymykseen taikka ylipäätään olla miksikään hyödyksi, olisi ryhdyttävä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että kaupunki saisi täyden käyttöoikeuden Busholmaan, jonka länsiosa oli annettu vuokralle toistaiseksi vuoden irtisanomisajalla, jota vastoin saaren itäosaa sitoi asessori U. Kurténin kanssa tehty, vasta vuonna 1928 päättyvä sopimus. Hallitus oli tämän johdosta keskustellut viimeksi mainitun vuokramiehen kanssa vuokrasopimuksen purkamiseshdoista sekä häneltä saanutkin tarjouksen, jonka mukaan vuokramies puheenalaisen vuokraoikeuden sekä alueella

olevain rakennusten omistusoikeuden luovuttamisesta vaati m. m. 27,000 markan korvausta. Tämä summa oli merkitty niiden töiden kokonauskustannuksiin, jotka ehdotuksen mukaan tulisivat etusijassa teetetäviksi.

Hallitus esitti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi edellä lausutun mukaisesti laaditun lähemmän ehdotuksen asiassa.

Kirjelmässä ¹⁾ syyskuun 7 päivältä lähetti rahatoimikamari hallituksen vastamainitun esityksen siihen kuuluvine asiakirjoiheen valtuustolle. Samalla kamari m. m. mainitsi pääasiassa yhtyneensä hallituksen ehdotukseen. Kamari oli kuitenkin tahtonut esittää, eikö raidelaitteita olisi niiden suuren liikenteellisen merkityksen vuoksi ennen yksityiskohtaisen ehdotuksen laatimista ja lopullisen ehdotuksen esittämistä edelleen tutkittava ulkomaiden satamakaupungeista ehkä saatavissa olevain kokemusten pohjalla. Niinikään oli kamari tahtonut huomauttaa, että näiden alueiden kaupungin-asemakaavaa vahvistettaessa olisi kaupungin omiin vastaisiin tarpeisiin varattava melkoista suuremmat alat kuin hallituksen ehdotama kortteli n:o 613. Huomattava nimittäin olisi, että tähän uuteen kaupunginosaan lukuisine ja kallisarvoisine tavaravarastoineen olisi laitettava sekä poliisi- ja paloasema että myös huoneistoja liikenne-, satama- y. m. maksujen kantamista varten. Ja kun oli luultavaa, että kaupunki omiin tarkoituksiinsa tarvitsisi melko suuren tonttialan, olisi jo ensimmäisessä alueen käyttämisestä koskevassa ehdotuksessa tarpeellinen ala varattava kaupungin käytettäväksi. Tähän nähden kamari ehdotti kaupungin vastaisiin tarpeisiin varattavaksi myöskin korttelit n:ot 605, 606 ja 609.

Yrityksen kannattavuus ei tietenkään vielä ollut laskettavissa. Mutta laskelman, vaikka epävarmankin, kävi kuitenkin tekeminen sen asianlaidan perusteella, että noin 130,000 m²:n ala voitaisiin vuokrata osin makasiini- ja osin varastotonteiksi. Näistä alueista saataisiin vuotuisia vuokria noin 130,000 markkaa. Kun kokonauskustannukset nousisivat noin 2,300,000 markkaan, saisi kaupunki niinmuodoin suoranaisia tuloja 5 % yritykseen käyttämälleen pääomalle.

Kustannusten koko määrää ei tarvitsisi nykyhetkellä osottaa maksettavaksi. Luultavaa kyllä oli, että tämä huomattava järjestely- ja satamarakennustyö täytyisi pääasiallisimmin kustantaa lainavaroilla, mutta mahdotonta ei ollut, että tuntuvia rahamääriä voitaisiin osottaa kertyneiden tontinlunastusten ylijäämistä. Tähän nähden oli kamari ollut sitä mieltä, että nykyään ainoastaan osa lasketusta kokonaissummasta olisi osotettava maksettavaksi lainavaroista, jota

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 38.

vastoin jällellä olevaan osaan nähden olisi toistaiseksi jätettävä ratkaisematta, käytettäisiinkö lainavaroja vai taksoittamalla saatuja varoja. Määrätessään kuinka suuri osa kustannuksista tässä yhteydessä olisi lainavaroista suoritettava oli kamari katsonut 500,000 markkaa riittävän yrityksen alkuunpanoon ja tärkeimpien töiden teettämiseen.

Lopuksi oli kamari katsonut tarpeelliseksi ehdottaa, että tässä yhteydessä ei päätettäisi miten vastainen maa-ala olisi käytettävä. Näytti nimittäin siltä, kuin olisi kysymys Santa- ja Busholman maan luovutusehdoista liian varhain herätetty ja kaipaisi perinpohjaista harkintaa eri seikkoja huomioon ottamalla.

Rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

Santa- ja Busholman saarien järjestelemiseksi kirjelmän oheisen suunnitelman mukaisesti osottaa 500,000 markkaa maksettavaksi 1911 vuoden obligatsioonilainavaroista; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle tarpeellisen vahvistuksen;

sekä että varsinainen kaupunginvaltuusto päättäisi:

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi sekä valmistaa kaksin kappalein tehdyn ehdotuksen Santa- ja Busholman kaupunginasemakaavanmuutokseksi että myös laatia ja valtuustolle antaa ehdotuksen puheenalaisen alueen rakennusjärjestykseksi;

antaa rahatoimikamarin toimeksi esittää, millä ehdoilla maata luovutetaan Santa- ja Busholmasta, sekä asessori Kurténin kanssa sopia Busholman itäosan vuokraoikeuden luovutuksesta 27,000 markan korvauksen suorittamalla ja muuten hänen esittämillään ehdoilla ynnä ryhtyä muihin toimenpiteisiin töiden aloittamiseksi puheenalaisella alueella sitä varten laaditun seikkaperäisen suunnitelman mukaisesti.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto sekä maistraatilta anoa lisättyjä kaupunginvaltuusmiehiä valittavaksi asiaa käsittelemään ja ratkaisemaan että kaupungin satamakapteenilta vaatia lausuntoa asiasta ynnä kehottaa kaupungin yleisten töiden hallitusta antamaan lähemmän selvityksen Busholman ja Ruoholahdenrannan välisen alan täyttämisestä olevista kustannuksista sekä kustannusarvion satamaradan rakentamisesta kaksiraiteiseksi Ruoholahden ja tavarapihan väliseltä matkalta.

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 9 §.

Antamassaan lausunnossa 1) satamakapteeni huomautti: että Hietalahden sataman rantasilta hänen mielestään oli ulotettu aivan liian pitkälle satamaan päin; että Busholman ja Ruoholahdenrannan väliseen täytealueeseen tehtävä kanava olisi sijoitettava loitommaksi mainitusta rannasta ja kohtisuoraan Ruoholahden puoleista täyte-aineen rantalinjaa vasten; että korttelia n:o 621 ei olisi luovutettava laiva- ja proomuveistämön paikaksi; että aallonmurtaja olisi rakennettava yhdistettyjen saarien eteläpuolella sijaitsevan, Santaholman ja Aallonmurtajakadun rajoittaman altaan edustalle; sekä että valtion jäänsärkijäläivain kytkypaikka olisi järjestettävä Busholman rantasillan luoteisosaan.

Kirjelmässä 1) marraskuun 17 päivältä kaupungin yleisten töiden hallitus taas ilmoitti, että Busholman ja Ruoholahdenrannan välisen salmen täyttämisen kautta kustannusarvion loppusumma vähenisi 48,095 markalla, johon summaan oli luettu kustannukset täytealueelle suunnitellun, 5 metriä leveän ja 1.8 metriä korkean kanavan teettämisestä jonkinlaiseksi, vaikkakin epämukavaksi väyläksi, jota pitkin soutuveneitä ja muita pienempiä aluksia kävisi kuljettaminen näiden molempain satamain välillä. Jos tämäkin kanava poistettaisiin ehdotuksesta ja sen sijaan tehtäisiin ainoastaan vedenalainen aukko veden kulkua varten, vähenisivät kustannukset vieläkin 20,000 markalla. Lisäksi ilmoitti hallitus, että kustannukset satamaradan laajentamisesta edellä mainitulla paikalla nousisivat 351,330 markkaan, lukuunottamatta sitä 18,900 markan menoerää, mikä jäisi valtionrautateiden maksettavaksi toiseen raiteeseen käytettävistä tarveaineista.

Oheen pannen piirustukset ja kustannusarvion hallitus samalla oikaisi aikaisemmassa kustannusarviossa olevan laskuvirheen, minkä johdosta kustannukset erään siltalaitteisiin tarpeellisen arkun perustamisesta oli laskettu 13,800 markaksi 55,200 markan sijasta.

Asiaa esiteltäessä päätti 2) lisätty kaupunginvaltuusto Santa- ja Busholman järjestämiseksi pääasiallisesti edellä kerrotun suunnitelman mukaisesti osottaa 500,000 markkaa maksettavaksi kaupungin vuonna 1911 ottamasta obligatsioonilainasta, minkä ohessa varsinainen valtuusto sai toimekseen sekä hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen että myös ryhtyä muihin täytäntöönpanotoimiin asiassa.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti 3) tämän jälkeen:

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi sekä valtuustolle lähettää kaksin kappalein laaditun ehdotuksen Santa-

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 56. — 2) Lis. valt. pöytäk. marrask. 28 p. 1 §. —

3) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 1 §.

ja Busholman kaupunginasemakaavanmuutokseksi että myös laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen puheena olevan alueen rakennusjärjestykseksi, ja tuli hallituksen näitä ehdotuksia laatiessaan myös ottaa tutkittaviksi kaupungin satamakapteenin edellä mainitussa lausunnossa tekemät huomautukset mainittujen saarien käyttämistä koskevaa alustavaa ehdotusta vastaan sekä yksissä neuvoin satamakapteenin ja terveydenhoitolautakunnan kanssa edelleen perinpohjin valmisteltavaksi ottaa kysymys Busholman ja mantereen välisestä kulkuyhteystiestä;

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi valtuustolle lähettää ehdotuksen ehdoiksi, joilla maata luovutetaan Santa- ja Busholmasta; sekä

niinikään antaa rahatoimikamarin toimeksi sopia asessori Kurténin kanssa Busholman itäosan vuokraoikeuden luovuttamisesta 27,000 markan korvauksesta ja muutoin hänen esittäminsä ehdoin sekä ryhtyä muihin toimenpiteisiin, jotta puheena olevalla alueella voitaisiin panna työt alkuun pääasiallisesti sitä varten laaditun seikkaperäisen suunnitelman mukaisesti.

Vahvistettaessa 1912 vuoden rahäsääntöä otettiin ¹⁾ siihen Santa- ja Busholman järjestämistöitä sekä niiden ja Ruoholahdenrannan välisen yhdysväylän ja rautatieraitteen aikaansaamista varten 550,000 markan määräraha.

Määrärahoja
katujen ja
yleisten paik-
kain teettä-
mistä varten.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja yhteensä 783,800 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain teettämiseen, nimittäin: Läntisen viertotien ja Runebergkadun välisen, kaupungille kuuluvan Pohjois Rautatiekadun osan, Pohjois Rautatie- ja Fredrikinkadun välisen, kaupungille kuuluvan Arkadiakadun osan, Läntisen viertotien ja Cygnæuskadun välisen, kaupungille kuuluvan Museokadun osan sekä Museo- ja Nervanderkadun välisen, kaupungille kuuluvan Dagmarkadun osan päällystämiseksi ketokivillä, Vilhelmsperinkadun tasottamiseksi ja viertämiseksi, Armfelttien ja Ehrensverd-tien kaupungille kuuluvain osain viertämiseksi, Ankkuri- ja Itä Satamakadun välisen Rahapajanrannan päällystämiseksi ketokivillä, Vuori- ja Unioninkadun välisen, kaupungille kuuluvan Vilhonkadun osan sekä Kasvitieteellisen puutarhan viereisen Unioninkadun laajennetun osan päällystämiseksi I:ma noppakivillä asfalttiin, Unioninkadulta Siltavuorenpenkereelle vievän tien tasottamiseksi, Museo- kadun ja Läntisen viertotien yhtymäkohdan järjestämiseksi, seuraavien katujen ja teiden tasottamiseksi: Temppele- ja Fredrikin- kadun välisen Dagmarkadun, Freesekadun, Nervanderkadun ja

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

korttelissa n:o 417 olevan tontin n:o 12 välisen Tempelikadun, Creutz- ja Töölönkadun välisen Apollokadun, Läntisen viertotien ja Creutzkadun välisen Etelä Hesperiakadun, Creutzkadun, Etelä Hesperia- ja Kulneffkadun välisen Töölönkadun, Töölönkadun ja Läntisen viertotien välisen Kulneffkadun, Töölönkadun ja Seuraasaarentien välisen Nimrodkadun, Kaavi- ja Toivokadun välisen Floratien, Sallikadun, Kaavikadun, korttelin n:o 296 viereisen Näinkujan, Itäisen viertotien ja Harjukadun välisen Fredriksperinkadun, Saimaan- ja Karjalankadun välisen Fredriksperinkadun puoleen leveyteensä, Viidennen linjan ja Castréninkadun välisen Itä Pappikadun, Vaasan- ja Fredriksperinkadun välisen Kustaankadun, Itäisen viertotien ja Flemingkadun välisen Vaasankadun, Itäisen viertotien ja Inarintien välisen Keiteleentien, Oulun- ja Ätsärintien välisen Inarintien, Suvantotien noin 100 metriä Inarintiestä länteen, Ouluntien noin 100 metriä Inarintiestä länteen, Vallilan- ja Virtaintien välisen Suvantotien, Ylä ja Ala Roineentien, Virtaintien, Magdalena- ja Fannykadun välisen Maistraatinkadun, Selmakadun, Fannykadun, Selma- ja Reginakadun välisen Bölekadun, Leakadun, Porvoon- ja Fredriksperinkadun välisen Sturekadun länsipuoliskon sekä Norden-skiöldin lehtotien puoleen leveyteensä ynnä lastausraiteen teettämiseksi Sörnäsän rautatien pohjoispuolelle kortteliin n:o 533.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto käskeä rahatoimikamarin, kaupungin yleisten töiden hallitusta kuultuaan, ottaa harkittavaksi kysymyksen Kaavi- ja Toivokadun välisen Floratien varrella sekä Salli- ja Kaavikadun varrella sijaitsevain tonttien voimassa olevan rakennusjärjestyksen muuttamisesta, jolloin myös kysymykseen samassa korttelissa Läntistä viertotietä päin olevain tonttien rakennuttamisesta olisi pantava tarpeellista huomiota; eikä mainittujen katujen varsilla sijaitsevia tontteja saisi myydä, ennenkuin valtuusto oli ratkaissut kysymyksen puheena olevan rakennusjärjestyksen muuttamisesta.

Viemärikanavain korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaikkiaan 39,000 markkaa.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto edelleen viemärikanavain teettämiseen, pääasiallisesti päätettyihin kaduntasotustöihin liittyen, kaikkiaan 174,750 markkaa sekä puhdistusaseman rakennuttamiseksi Eläintarhan alueelle Läntisen viertotien itäpuolelta Töölönlahteen laskevia lokaviemärejä varten ja laskujohdon rakennuttamiseksi vanhalta Eläintarhantieltä mainitulle puhdistusasemalle 158,600 markkaa.

Määrärahoja viemärikanavain korjaukseen ja kunnossapitoon.

Määrärahoja viemärikanavain ja likaveden puhdistusaseman teettämiseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

Mainittuun puhdistusasemaan nähden päätti kaupunginvaltuusto, että sitä koskeva lähempi suunnitelma sekä kysymys aseman paikasta oli alistettava valtuuston tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi ennen puhdistusaseman rakennustyön alottamista.

Määrärahoja teiden korjaukseen ja kunnossapitoon.

1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto teiden korjaukseen ja kunnossapitoon seuraavat määrärahat, nimittäin: jalkakäytävän teettämiseksi pitkin uutta Eläintarhantietä Säästöpankinrannasta Helsinginkadun jatkoksen risteykseen 22,200 markkaa, Ullanlinnanvuorten poikki Tähtitornin- ja Unioninkadun välillä kulkevan ajotien korjaukseen 2,200 markkaa, Eläintarhan Kehätien korjaukseen 9,500 markkaa, Diakonissalaitoksen ja Läntisen viertotien välisen Eläintarhantien korjaukseen 5,000 markkaa sekä erinäisiin korjauksiin 10,000 markkaa eli siis kaikkiaan 48,900 markkaa.

Lausunto Itäisen viertotien kunnossapitoa koskevasta asiasta.

Maistraatin kirjelmässä syyskuun 16 päivältä oli kaupunginvaltuustolta vaadittu lausunto Itäisen viertotien varrella sijaitsevain talojen omistajain velvoittamisesta panemaan kuntoon ja pitämään kunnossa mainittu viertotie.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto lähettää asian rahatoimikamariin, jonka tuli asiallisten kanssa neuvoteltuaan laatia ehdotus asian järjestämiseksi noudattaen toukokuun 4 päivänä 1896 annettua asetusta kaupunkikunnan ja tontinomistajain kesken tehtävistä sopimuksista katujen kunnossapidon siirtämisestä kunnan haltuun, jolloin kamarin myös tulisi ottaa huomioon asiallisten edut siinä kohden, kuin kamari asiasta maistraattiin antamassaan lausunnossa oli maininnut, ja sitten valtuustolle ilmoittaa mitä asiassa oli esiintullut.

Määrärahoja viertoteiden korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto viertoteiden erinäisiin korjauksiin 15,000 markkaa sekä Itäisen viertotien viereisen jalkakäytävän jatkamiseen 7,000 markkaa ja Läntisen viertotien viereisen jalkakäytävän jatkamiseen 5,000 eli siis kaikkiaan 27,000 markkaa.

Kaupungin satamaoloja koskeva esitys evätty.

Kaupunginvaltuustolle annettussa kirjelmässä oli Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiö esittänyt ryhdyttäväksi toimenpiteisiin eräiden kaupungin rantasilloilla toimitettavaa kalkin ja kalkkikiven purkausta haittaavain epäkohtain poistamiseksi.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, koska kaupunginviranomaisten puolelta jo oli puheena olevassa kohden ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin, että edellä mainittu esitys ei aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 6 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 4 §.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto satamain korjaus- ja kunnossapitotöitä varten seuraavat rahamäärät, nimittäin: erinäisiä korjaustöitä varten 25,000 markkaa, jälle vievään siltain sekä rantasiltain ja jäärailojen aitausten korjauksiin 5,000 markkaa, satamain ruoppaukseen 20,000 markkaa, ruopannostokoneen muuttoa varten 4,000 markkaa, Sörnäsän niemekkeen ruoppavarastopaikan järjestämistä varten 10,000 markkaa, Sumpparin itärannassa olevan yleisen laiturin uudestirakentamista ja jatkamista varten 3,500 markkaa, Makasiininrannan eteläosan kansituksen erään osan päällystämiseen II:da noppakivillä 4,000 markkaa, eteläisen laituri siiven länsiosan uudestirakentamiseen 3,100 markkaa, Lintulahdenkadun edustalla Sörnäsän rantatien vierellä olevan purkaussillan korjauksiin 2,350 markkaa sekä Sörnäsän läntisen purkaussillan arkkujen ja kansituksen uudestirakentamiseen 15,500 markkaa eli kaikkiaan siis 92,450 markkaa.

Määrärahoja satamain korjaus- ja kunnossapitotöitä varten.

Lisäksi osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto vastamainitussa tilaisuudessa soutu- ja moottoriveneiden kytkylaiturin teettämiseksi Pohjoisrantaan 25,000 markkaa sekä Makasiininrannassa olevan 25 tonnin nostokranan laittamiseksi sähkövoimalla käyväksi 10,000 markkaa.

Määrärahoja satamain uutistöitä varten.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto kustakin edellä mainittuun laituriin kytkettävästä veneestä kannettavaksi maksua 5 markkaa vuodessa.

Veneiden kytkymaksu.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto istutusten y. m. kunnossapitoon seuraavat määrärahat, nimittäin: istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon 102,800 markkaa, järjestysmiehen palkkaamiseksi Eläintarhan urheilukentälle 600 markkaa, mainitun urheilukentän kunnossapitoon 1,000 markkaa, Punanotkon leikkikentän kunnossapitoon 500 markkaa ja Haapaniemen istutuksessa olevan urheilukentän kunnossapitoon 800 markkaa, kaupunginpuutarhassa olevain asuinrakennusten polttoaineisiin 1,200 markkaa, erinäisten kaupunginpuutarhan huoneistojen lämmitystä ja polttoaineita varten 360 markkaa, samain valaistusta varten 150 markkaa, talvipuutarhan kunnossapitoon 6,000 markkaa, tallipalvelijaston palkkoihin, kaupunginpuutarhan tallin rehu- y. m. menoihin 6,300 markkaa, kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden korjauksiin 500 markkaa, Alpin kunnossapitoon 1,500 markkaa, vanhempien nurmien ja käytävien uudistukseen 4,500 markkaa, aitausten kunnossapitoon 3,500 markkaa, mullan valmisteluun kaupunginistutuksia varten 3,500 markkaa, lannan ostamiseksi hyötylavoihin 650 markkaa, kaupungin vesilintujen hoitoa varten 1,000 markkaa, leposohvain korjaukseen 2,200 markkaa, työkalujen ostoon ja korja-

Määrärahoja istutusten kunnossapitoon.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §

ukseen 2,500 markkaa, kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvi-huoneissa y. m. kulutetun veden kustantamiseksi 12,000 markkaa sekä vesijohtojen laittamiseksi useihin kaupungin istutuksiin 7,000 markkaa eli siis kaikkiaan 158,560 markkaa.

Kysymys
Kaisaniemen
puiston
uudestijärjes-
tämisestä.

Kirjelmässä ¹⁾ toukokuun 19 päiväältä lähetti kaupungin yleisten töiden hallitus valtuustolle laatimansa ehdotuksen Kaisaniemen puiston uudestijärjestämiseksi sekä lausui asiasta seuraavaa:

Pää tarkoituksena oli ollut saada puiston omituista muotoa ja pintamuodostusta noudattava jaoitus sellaiseksi, että siinä tulisivat huomioon otetuiksi puiston luonnolliset edut ja sen ohessa kävisi mahdolliseksi järjestää puisto uudestaan sellaiseen tyyliin, joka arvokkaasti liittyisi puiston ylevään ja luonnonihanaan, vesistön varteiseen asemaan. Siitä lähtien kun elokuunmyrsky vuonna 1890 kaatoi satoja Kaisaniemen suurimpia puita, oli tuo muinoin tuuhea ja kaunis puisto ollut ikäänkuin väliaikaisessa tilassa. Jotta puisto voisi jälleen saavuttaa entisen arvosijansa, täytyisi ryhtyä runsain määrin istuttamaan uusia puita. Tässä ei kuitenkaan näyttänyt käyvän puoltaminen sitä, että koetettaisiin luontoa jäljittelemällä saattaa Kaisaniemi siihen kuntoon, missä se oli ennen myrskyn tuhoamista. Sekä puiston sisäiset, suorassa kulmassa vastakkain käyvät ääri viivat, että sen enimmältä osalta tasainen pinta edellyttivät puiston pääosain säännöllisempää jaoitusta, minkä ohessa liikenteen tarpeet puistoalueella välttämättä näyttivät vaativan käyttämään jyrkkäpiirteistä puistotyyliä.

Tarpeelliset uudet puut olisi etusijassa istutettava suurten liikenneväyläin laidoille sekä leikki- ja urheilukenttään ympärille suoraviivaisiin riveihin, toisin sanoin yksi- tai kaksirivisiksi lehtokujiksi. Tietysti olisi muitakin, säännöllisesti taikka säännöttömästi ryhmitettyjä uusia istutuksia laitettava, mutta leimansa tulisi puistosuunnitelman saada mainituista lehtokujista ja puuriveistä. Edelleen näytti tarpeelliselta panna huomiota siihen kauttakulkuliikenteeseen, joka Rautatientorilta pitkin molempia teatterikujia ja Mikonkatua kävi rautatiepengermän itäpuolelle teetetylle uudelle tielle. Tähän nähden oli tärkeätä, että liikenne koottiin suoraviivaiseen, tasaisella alalla kulkevaan pääväylään, koska sillä tavoin puiston muut osat voitiin saada verraten rauhoitetuiksi. Tämä näkökanta piti myös paikkansa siihen liikenteeseen nähden, joka Elisabetin- ja Unioninkadulta kulki puiston halki Rautatientorille, minkätähden Elisabetinkatua oli ehdotettu jatkettavaksi suoraan suuntaan länttä kohti siihen avonaiseen paikkaan asti, jonka pohjoisrajalta tuo 10 metrin levyinen päätie pohjoista suuntaa kulkien vei Kasvitieteellisen

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 66.

puutarhan rantaan Unioninkadun ja Eläintarhan välille teetetäväksi päätetylle ajotielle.

Nykyisestä lammikosta pysytettäisiin edelleen osa säännöllisesti sijoitettuna Kansallisteatterin keskitse kulkevaksi ajatellun viivan ympärille. Toinen, pienempi lammikko sijoitettaisiin lännestä itään kulkevan päätien päätekohtaksi. Edelleen oli suunniteltu kolmas lammikko laitettavaksi puheenalaisen tien pohjoispuolelle ja siihen päätien suunnassa käyvä silta.

Isoa urheilukenttää laajennettaisiin hiukan pohjoista kohti, jota paitsi se jaettaisiin kaksinkertaisella, lännestä itään käyvällä puurivillä. Kentän eteläosa oli varattu kymmenelle lawntennis-pelille ja pohjoispuoli kaikenlaatuksille nuorison urheiluleikeille. Puiston itäosaan oli aikomus sijoittaa neljä istutusten toisistaan erottamaa leikkikenttää eri-ikäisille lapsille.

Puiston vähäpätöisemmät tiet ja käytävät kulkisivat tasaisella maalla suoraan, mutta noudattaisivat epätasaisella maalla pintamuodostusta. Puistossa oleviin muistomerkkeihin, Paciuksen rintakuvaan ja vapaamuurarin hautaan sekä ravintolan rakennuksiin nähden ei suunnitelman toteuttaminen aikaansaisi mitään muutosta.

Lopuksi oli paikkoja varattu kioskeille ja vähäisille rakennuksille sekä veistokuville, suihkukaivoille y. m.

Ehdotuksen toteuttamisesta olisi, lukuunottamatta pohjoisinta lammikkoa, oheen pannun arvion mukaan kustannuksia 180,000 markkaa.

Samalla lähetti hallitus valtuustolle kaupunginpuutarhuri S. Olssonin laatiman suunnitelman puiston uudestijärjestämiseksi ilmoittaen ei voineensa mainittua ehdotusta puoltaa, koska kustannukset sen toteuttamisesta nousisivat 203,200 markkaan, eikä ehdotuksessa sitä paitsi ollut suotavassa määrässä otettu huomioon puiston pintamuodostusta.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa asiasta, lähetti valtuustolle kirjelmässä ¹⁾ marraskuun 11 päiväältä asiaa valmistelemaan asettamansa valiokunnan antaman mietinnön.

Mainitussa mietinnössä valiokunta huomautti kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen tarkoittavan puiston järjestämistä mittaousopillisesti säännölliseen ranskalaiseen puutarhatyyliin, joka viime aikoina oli sivistysmaissa päässyt eräissä tapauksissa huomattavan laajaan käytäntöön. Valiokunnan mielestä puisto kuitenkin olisi järjestettävä luonnontyyliin, joka paremmin kuin jäykkä ja vaateliias ranskalainen tyyli näytti soveltuvan meikäläisiin oloihin. Ranskalainen puistotyyli vaati laajempia tasapintoja ja avarampia

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 66.

perspektiivejä, taustanaan rakennustaiteellisia tai veistokuvateoksia, esimerkiksi monumenttaalisia rakennuksia tai loisteliaita yksityisasumuksia. Luonnontyyli taas oli paremmin sovitettavissa pintamuodostuksen mukaan ja soveltui erittäinkin epätasaisella maalla käytettäväksi. Se salli suurempaa kasvullisuuden vaihtelua, teiden ja käytävien vapaampaa sijoittelua sekä puistoalueen pienempään pintain erilaatuista käsittelyä.

Valiokunnan mielestä olisi puiston asemaa ja pintamuodostusta silmällä pitäen puiston järjestelyssä ehdottomasti edullisempi käyttää viimeksi mainittua puutarhatyyliä. Siten järjestettynä puistosta tulisi miellyttävämpi oleskelupaikka kaupungin asukkaille ja se saisi hupaisuuden ja rauhallisuuden leiman, joka hyvin kävisi yhteen tšekäläisen makusuunnan, väestön luonteen ja puiston kunnioitusta herättävien muistojen kanssa. Kaisaniemen puutarhatyyliä valitessaan oli valiokunta vihdoin pitänyt ratkaisevana sitä seikkaa, että luonnontyyli vaati vähemmän kustannuksia kuin ranskalainen tyyli kalliine ja laajaperäisine laitteineen. Tämän johdosta oli valiokunta teettänyt uuden vaihtopuolisen ehdotuksen puistoalueen järjestämiseksi.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan ei ollut tarkoitus sanottavasti muuttaa aikaisempia suunnitelmia, mikäli leikki- ja urheilukenttään sijoittamista koski. Sitä vastoin ehdotukset erosivat toisistaan tuntuvasti mitä tuli teiden ja käytävien suunnitteluun, ne kun valiokunnan ehdotuksessa oli luonnontyylin vaatimusten mukaisesti suunnattu käyriksi maan pintamuodostusta noudattaen.

Rautatientorilta lähtevällä, rautatiepenkereen itälaitaa pitkin kulkevaksi suunnitellulla ajotiellä käyvä liikenne johdettaisiin valiokunnan ehdotuksen mukaan Läntiseltä Teatterikujalta puiston lounaisosassa sijaitsevan kummun ympäritse ja edelleen pitkin rautatiealueen rajaa sekä vihdoin ravintolan länsipuolitse rautatiepengermän eteläpäässä olevaan risteykseen. Siten johtamalla tie pitkin puiston länsirajaa ja sen puiston osan halki, joka rautatiealueen välittömän läheisyyden johdosta verraten vähemmin houkutelisi puoleensa puistossa käyvää yleisöä, edistettäisiin tuntuvassa määrässä puiston muiden osain rauhallisuutta ja hupaisuutta.

Luonnontyylin käyttämisestä puiston uudestijärjestelyssä olisi lisäksi se huomattava etu, että vanhan lammikon kävisi pysyttäminen miltei sinällään, joten vältettäisiin hallituksen suunnittelemain uusien lammikkojen laittamisesta olevat melko runsaat kustannukset. Hallituksen ehdottama, Kasvitieteellisen puutarhan rajalla olevan leikkikentän läheisyyteen tehtävä lammikko näytti suunnittelun aivan liian pieneksi voidakseen täyttää tarkoituksensa.

Elisabetin- ja Unioninkadulta puiston halki Rautatientorille

kulkevan liikenteen vaatimusten tyydyttämiseksi oli hallitus ehdottanut laitettavaksi alaskäytävän Elisabetinkadun jatkokseen sekä sen yhteyteen leveän päälehtokujan, joka kulkisi suoraan länttä kohti. Valiokunta oli sitä mieltä, että tuollainen läpikäytävä olisi omansa puistoon vetämään ei ainoastaan suurinta osaa Kalliosta ja Kruunuhaasta tulevaa jalkamiesliikennettä, vaan myös kaikenlaisia vähemmän toivottavia aineksia, mikä taas tuntuvasti häiritsisi rauhallisuutta tässä eritoten nuoremmille sukupolville varatussa puiston osassa. Valiokunnan mielestä ei sentähden olisi Elisabetinkadun kohdalle laitettava alaskäytävää, ja taas pääkäytävä tähän puiston osaan olisi sijoitettava puiston kaakkoiskulmaukseen Puutarhakadun vierelle.

Puiston järjestämisestä luonnontyyliin olisi kustannuksia 163,000 markkaa.

Edellä mainitussa kirjelmässään puolsi rahatoimikamari valiokunnan ehdottamaa Kaisaniemen puiston uudestijärjestämistä.

Samalla mainittiin, että kaksi kamarin jäsentä oli puoltanut hallituksen ehdotusta siten muutettuna, että pääliikenneväylä vastaisuudessa laitettaisiin kulkevaksi Läntisestä Teatterikujasta aivan pitkin puiston etelä- ja länsilaitaa ravintolaan, ja tämän perustelemiseksi huomauttanut, että oli sopimatonta, että puiston pääkäytävänä olisi Läntinen Teatterikuja, joka ei ole kaupungille kuuluva katu.

Kaikissa ehdotuksissa oli sivuutettu Vilhonkadun uudestitasoituksen johdosta syntynyt kolmion muotoinen ala. Kamarista oli kuitenkin näyttänyt tarpeelliselta, että etusijassa tämä osa silmään pistävän asemansa johdosta olisi järjestettävä, ja tietenkin samaan tyyliin kuin puiston muu osa. Puheenalaisen alueen järjestelysuunnitelman vahvistaminen voitaisiin jättää kamarin tehtäväksi yhteistoimin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa.

Oheen pannen valiokunnan ehdotuksen siihen kuuluvine kustannusarvioineen ehdotti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä valiokunnan laatiman ehdotuksen Kaisaniemen puiston järjestämiseksi; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi vastedes, sikäli kuin määrärahaa tarkoitukseen myönnetään, toteuttaa mainitun suunnitelman.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto sen palauttaa kaupungin yleisten töiden hallitukseen edelleen valmisteltavaksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 22 §.

Kaupungin
puutarha-
viljelys.

Kirjelmässä 1) syyskuun 19 päivältä mainitsi kaupungin yleisten töiden hallitus, että se käsitellessään kysymystä, olisiko kaupunginpuutarha pysytettävä Eläintarhassa vai ehkä muutettava Savilan alueelle, missä kaupungin puutaimistot sijaitsivat, oli katsonut kaupunginpuutarhan pysyttämisen Eläintarhassa olevan joka suhteessa kaupungille edullisimman. Kuten tunnettua, oli kaupungilla puutarhaviljelyksiä Tehtaanpuistossa, mutta täytynee kaupungin mahdollisimman pian ne lakkauttaa, koska kieltämätöntä oli, että puutarhamaata lannoitettaessa ja taimilavoja laitettaessa syntyi epäterveellistä löyhkää niiden haitaksi joilla oli asuntonsa puiston läheisyydessä. Puistoa ympäröivistä asutokortteleista tuleva ja kasveja vaivaava pöly ja savu niinikään oli katsottava melkoiseksi haitaksi, minkä ohessa tuskin olisi hyvän taloudenhoidon mukaista teettää puistossa olevain vanhain ja puoleksi lahojen kasvisuojain sijaan uusia samaan paikkaan, kun ne samoilla kustannuksilla kävisi rakentaminen kaupunginpuutarhaan, joten kasvihuoneviljelys saataisiin tarpeen mukaisesti keskitetyksi.

Valitessa Eläintarhan ja Savilan alueen välillä puolsivat kaupungin taloudelliset edut ilmeisesti kaupunginpuutarhan laajentamista sillä paikalla, missä kaupunki oli jo uhrannut rakennuksiin melko suuria pääomia. Mutta tähän seikkaan katsomatta näytti olevan vaikea löytää paikkaa, joka olisi sopivampi puutarhaviljelykseen kuin nykyinen, joka oli suojattu pohjoistuulilta ja sijaitsi loivasti etelään päin viettävällä rinteellä. Savilassa ei ollut tarjona tähän verrattavia etuja, mutta kyllä se haitta, että se sijaitsi asuntojen läheisyydessä, joitten asukkaita tietenkin vaivaisivat samanlaiset löyhkät, mitkä häiritsivät Tehtaanpuiston lähimpiä naapureita, minkä ohessa kaupungin talvipuutarhan ja Savilan välinen matka tuotaisi melkoista ajanhukkaa ja siitä johtuvia kalliita kuljetuskustannuksia. Sitä paitsi kävisi Savilaan laittaminen tarpeellisia kasvihuoneita ainoastaan sittenkun oli teetetty kalliita pengerrystöitä, jota vastoin sellaiset työt jo oli suurimmaksi osaksi suoritettu Eläintarhassa.

Jos, kuten hallitus luuli voivansa edellyttää, kaupungin koko puutarhaviljelys tulisi keskitettäväksi kaupunginpuutarhaan, olisi sitä ryhdyttävä vähä vähältä laajentamaan tilan saamiseksi sen alan sijaan, joka menetettäisiin lakkauttamalla Tehtaanpuiston alueella harjoitettu puutarhaviljelys sekä poistamalla sikäläiset kasvihuoneet ja kasvisuojat lämpöjohtoineen. Suunnitelluista kasvihuonelaitoksista olisi kustannuksia yhteensä 159,850 markkaa, josta määrästä 25,000 markkaa oli otettu kuluvan vuoden menosääntöön

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 50.

sekä 102,350 markkaa olisi otettava 1912 vuoden, 17,500 markkaa 1913 vuoden ja 15,000 markkaa 1914 vuoden menosääntöön.

Oheen pannen asemapiirustuksen ja kustannuslaskelmat esitti hallitus hyväksyttäväksi edellä olevan mukaista ehdotusta asiassa.

Rahatoimikamarin annettua siltä vaaditun lausunnon 1) asiasta päätti 2) kaupunginvaltuusto:

että Tehtaanpuiston puutarhaviljelykset vähä vähältä lakka-utetaan, sikäli kuin lisätilaa saadaan rakennuttamalla uusia kasvi- huoneita ja kasvisuojia kaupunginpuutarhaan:

että 1912 vuoden kuluessa on kaupunginpuutarhaan raken- nettava kasvihalli, jonka yhteydessä on kuusi yhteensä 718 m²:n laajuista kasvisuojaa;

että niin kasvihalli kuin kasvisuojatkin on laitettava lämpö- vesijohdoilla lämmitettäväksi;

että mainittua tarkoitusta varten pannaan 1912 vuoden meno- sääntöön 102,350 markan suuruinen määräraha; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen valvoa ja teettää puheena olevan työn.

Hallituksen niinkään tekemä ehdotus kaupungin kasvihuo- neiden ja muiden puutarhaviljelysten keskittämisestä yksinomaan kaupunginpuutarhaan ei aiheuttanut päätöstä kaupunginvaltuuston puolelta, koska tämä asia havaittiin sen laatuiseksi, että se vaati lisäharkintaa.

Istutusten laittamiseksi Marian sairaalan vierelle myönsi 3) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 3,157 markan 50 pennin määrärahan.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi 3) kaupunginvaltuusto lisäksi istutusten y. m. laittamista varten seuraavat määrärahat, nimittäin: rautatielinjan itä- sekä Alppilantien länsipuolisen alueen järjestämiseksi 15,000 markkaa, kiviaidan teettämiseksi kaupungin- puutarhan pohjoisrajalle 3,000 markkaa, korttelin n:o 127 poh- joisosan istutuksen järjestämiseksi 10,000 markkaa, Haapaniemen urheilukenttää ympäröivän istutuksen jatkamiseksi 4,450 markkaa sekä Kaivopuiston tasotus- ja istutustöitä varten 5,000 markkaa, VI kaupunginosassa Tehtaan- ja Laivurikadun kulmauksessa olevan istutuksen järjestämiseksi 10,000 markkaa, Simonkadun viereisen avonaisen paikan istutusta varten 5,000 markkaa ja Kaisaniemen puiston istutuksia varten 30,000 markkaa, kelkkaratain laittamiseen 3,000 markkaa, Savilan taimistotöiden jatkamiseen 2,500 markkaa

Määräraha Marian sairaalan istutuksia varten.

Muita määrärahoja istutuksia y. m varten.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 50. — 2) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 17 §. —

3) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

sekä Punanotkon tasotus- ja istutustöiden jatkamiseen 10,000 markkaa, eli kaikkiaan siis 97,950 markkaa.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi laatia ja valtuuston hyväksyttäväksi lähettää ehdotuksen edellä mainitun rautatielinjan itä- ja Alppilantien länsipuolisen alueen järjestämiseksi sekä määräsi, että tämän työn aloittamista varten osotettua 15,000 markan määrärahaa ei saisi käyttää, ennenkuin valtuusto oli voinut hyväksyä edellä mainitun ehdotuksen.

Määrärahoja
puhtaanapitoa
varten.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto puhtaanapitolaitosta varten seuraavat määrärahat, nimittäin: kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain, kauppahallien sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihain puhtaanapitoa varten 5,000 markkaa, kaatopaikkain ja laiturien kunnossapitoa varten 5,000 markkaa, vartijain palkkaamiseksi 7,000 markkaa, makkien ja käymäläin puhtaanapitoon 15,000 markkaa, makkien ja käymäläin korjauksiin 2,000 markkaa, käymäläin vedenkulutusta varten arviolta 5,000 markkaa, kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapitoa varten 130,000 markkaa, VI kaupunginosan huvila-alueella olevain, kaupungille kuuluvain tieosain puhtaanapitoa varten 11,500 markkaa, keskikaupungin katujen kastelua varten 28,500 markkaa, keskikaupungin katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun tarvittavan veden kustannuksiin 22,900 markkaa, viertoteiden puhtaanapitoon 40,000, Kaivopuiston s:n 1,000 ja teiden 18,000 markkaa, venesatamain puhtaanapitoon 2,000 markkaa, jäiden puhtaanapitoon 1,500 markkaa sekä kolmen tarveainevajain teettämiseen 900 markkaa eli siis kaikkiaan 294,400 markkaa.

Määräraha
yleisen käy-
mäläin puh-
taanapidon
rakennus-
töihin.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto Malmin kaatopaikalla olevan lastauslaiturin uudestirakentamista ja sikäläisten rakennusten korjausta varten 3,600 markkaa sekä uuden kaivon teettämiseksi Malmille ynnä pumpun ja putkenosain hankkimiseksi siihen 2,400 markkaa.

Määräraha
Korkeasaaren
ja Seurasaaren
laitosten
voimassa-
pitoon.

Sen johdosta että Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunta oli kaupunginvaltuustolta anonut yhtiön 1911 vuoden voittovarain kaupungille tulevasta osuudesta 87,015 markan 28 pennin määrärahaa käytettäväksi Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon vuonna 1912, myönsi ²⁾ valtuusto yhtiölle mainittuun tarkoitukseen 35,000 markan määrärahan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä aikansa takaisin suoritettavaksi kaupungin osuudesta mainittuja voittovaroja, minkä

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 7 §.

ohessa valtuusto sen kysymyksen valmistelemiseksi, minkä verran yhtiölle lopullisesti voitaisiin myöntää avustusta edellä mainituista voittovaroista, lähetti asian siihen erikoisvaliokuntaan, jonka valtuusto vastedes asettaisi laatimaan ehdotusta voittovarain jakamiseksi.

Kirjelmässä huhtikuun 12 päivältä 1910 oli rautatiehallitus esittämillään syillä anonut, että Suomen valtionrautatiet vapautettaisiin rautatiehallituksen ja Helsingin kaupungin välillä tammikuun 21 päivänä 1892 tehdyn sopimuksen mukaisesta velvollisuudesta joko uudesti rakentamalla laajentaa Töölönlahden rautatiepenkereen alaisen aukon vähintään kahta vertaa laajemmaksi nykyistään taikka myös teettää siihen lisäksi toisen aukon.

Sittenkun rahatoimikamari, kuultuaan asiassa rakennus- ja satamakonttorin mieltä, oli siitä antanut lausunnon, päätti 1) kaupunginvaltuusto evätä rautatiehallituksen esityksen.

Maistraatin kirjelmässä joulukuun 6 päivältä oli kaupunginvaltuustolta vaadittu lausuntoa kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatimasta, kaupungin yleisten töiden hallituksen hyväksymästä ehdotuksesta eri kaupunginosain maantieteellisiksi nimiksi.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti 2) kaupunginvaltuusto siitä vaatia rahatoimikamarin lausuntoa.

Evätty esitys rautatiehallituksen vapauttamisesta velvollisuudesta laajentaa Töölönlahden rautatiepenkereen alaista aukkoa.

Lausunto kaupunginosain maantieteellisten nimien ehdotuksesta.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan inventtaajiksi valitsi 3) kaupunginvaltuusto herrat Salingren ja Stockmannin sekä heidän varamiehikseen herrat Kihlmanin ja Krogiuksen.

Kirjelmässä toukokuun 4 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle rahatoimikonttorin laatiman kertomuksen 4) kaupungin 1910 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Tilinpäätös oli yhteenvedettynä seuraava:

Kaupunginkassan inventtaajat.

Kertomus kaupungin 1910 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Tulot.

Tuloja rahasäännön mukaan	Smk 15,501,568: 35
„ yli rahasäännön	„ 1,596,785: 80
Säästöä määrärahoissa	„ 252,639: 98
	<hr/>
	Yhteensä Smk 17,350,994: 13

1) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 22 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 21 §.
— 3) Valt. pöytäk. tammik. 10 p. 5 §. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 18.